

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-591462-X/08/AA

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, ...*17*...marca 2009 r.

Pani
JOLANTA FEDAK

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

szanowna Pani Minister

Zwracam się do Pani Minister w sprawie zapewnienia opieki osobom chorym psychicznie. Uprzejmie informuję, że w 2008 r. Rzecznik Praw Obywatelskich prowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie finansowania opieki dla osób psychicznie chorych w tzw. rodzinach zastępczych, prowadzonej przez Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Choroszczu k/Białogostoku. Szpital ten, jako jedyny w Polsce, przekazywał pacjentów chorych psychicznie „pod opiekę” okolicznym mieszkańcom (głównie rolnikom). Szpital zapewniał chorym bezpłatne badania diagnostyczne, konsultacje specjalistyczne i opiekę psychiatryczną, leki i wyroby medyczne oraz środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne, a przyjmujące osoby - miejsce do spania i wyżywienie, otrzymując z tego tytułu dofinansowanie. Przewlekłe chorzy zyskiwali przez to niemal „prawdziwy dom”. Pozwolę sobie przekazać informację w tej sprawie nadesłaną Rzecznikowi przez Dyrektora ZOZ.

Formuła dotychczasowego oddziału opieki domowej - jak się wydaje humanitarnej, oczekiwanej przez obie strony i stosunkowo taniej formy opieki nad osobami psychicznie chorymi - wyczerpała się z dniem wejścia w życie systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego oraz rozdzielania finansowania świadczeń zdrowotnych i świadczeń socjalnych. Z końcem 2007 r. Narodowy Fundusz Zdrowia zaprzestał dofinansowania Szpitala dla tzw. rodzin zastępczych. Jednak znaczna część pacjentów nadal pozostała u opiekunów, pomimo, iż nie uzyskali oni żadnego wsparcia finansowego ze strony Szpitala ani od organów samorządu terytorialnego (powiatów, gmin), do których zwracał się Dyrektor ZOZ. Organy te nie były zainteresowane współpracą i odmówiły częściowego dofinansowania pobytu pacjentów u opiekunów z powodu braku podstaw prawnych oraz otrzymywanej dotacji na funkcjonowanie domów pomocy społecznej.

Z dniem 1 lipca 2008 r. weszło jednak w życie zarządzenie Nr 50/2008/ DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 24 lipca 2008 r. zmieniające zarządzenie w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień. Zarządzenie to przewidywało uzupełnienie świadczeń udzielanych w warunkach stacjonarnych oddziałów psychiatrycznych o świadczenia realizowane w opiece domowej/rodzinnej. Obecnie, sprawę tę reguluje zarządzenie Nr 83/2008/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 14 października 2008 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień ((§ 10 w ust. 1 lit. q).

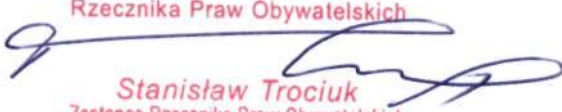
W opinii Dyrektora Psychiatrycznego ZOZ w Choroszczy, „opieka domowa jest najtańszą, najbardziej efektywną i, jak się wydaje, najbardziej humanitarną formą opieki nad przewlekle chorymi psychicznie. Relacja między rodziną opiekuna a podopiecznym przypomina rodzinę zastępczą. ... Ta forma opieki psychiatrycznej wymaga promocji i rozwijania, a nie likwidacji. Jest alternatywą dla pobytu chorego w takiej placówce jak zakład opiekuńczo - leczniczy, zakład pielęgnacyjno - opiekuńczy, dom pomocy społecznej czy oddział dla przewlekle chorych. Wymienione formy opieki instytucjonalnej tylko w jednym zakresie mają przewagę nad opieką domową - w obszarze kontroli zachowań. Tylko chorzy o znacznie zaburzonych zachowaniach wymagają opieki instytucjonalnej, która jest zawsze opresyjna". „Opieka domowa jest świadczeniem o złożonym charakterze: socjalno - opiekuńczym i rehabilitacyjno - terapeutycznym. Zgodnie z tym, celowe byłoby także jej złożone finansowanie: w części socjalno - opiekuńczej przez pomoc społeczną i w części medycznej przez NFZ". Dyrektor ZOZ widzi również możliwość zabezpieczenia opieki nad osobami psychicznie chorymi w rodzinnych domach opieki. Jego zdaniem, „forma ta ... mogłaby docelowo zastąpić duże domy pomocy społecznej, jako formy opieki przestarzałej. Formuła opieki sprawowanej przez rodziny zastępcze przyczyniłaby się do asymilacji chorych psychicznie ze społeczeństwem, umożliwiłaby godne życie pacjentom w warunkach prawie domowych".

W związku z powyższym, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (jt. Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w podnoszonej sprawie, w tym odnośnie postulatów Dyrektora Psychiatrycznego ZOZ w Choroszczy. Zobowiązany będę również za poinformowanie Rzecznika o działaniach i zamierzeniach Pani Minister w sprawie zapewnienia rozwoju domowych form opieki nad osobami chorymi psychicznie oraz dofinansowania obecnej opieki domowej/rodzinnej w części socjalno - opiekuńczej.

Załącznik - 1

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich